

Naalakkersuisut siulittaasuata ukiortaaq 2008-mi oqalugiaataa

Asasakka nunatsinni najugallit tamassi.

Ukioq pisoqarfioqisoq 2007 naavoq ukiortaarlu nunatta oqaluttuarisaanerani nutaajunerusumi eqqaamaneqartussaq aallarnerparput.

Kommunerujussuanngortussani nutaani kommunalbestyrelsissanut ilaasortassat upernariartulernerani april-ip arfineq pingajuanni qinertussaavagut, Namminersornerlu pillugu 25. november 2008 innuttaasut taasitinneqassapput. Tamanna pissaaq aatsaat innuttaasunut paasititsiniaasoqareernerata kingorna.

Pisussat taakku maarluk nunatsinni peqatigeeriaatsinik, suleqatigeeriaatsinik minnerunngitsumillu periarfissanik nutaanik ammaassissapput. Periarfissat atorluarutsigit nunatta pisariinnerusumik ingerlatitaalernissaanik kinguneqartitsissapput, tamatumalu nassatarisaanik suli annertunerusumik nammineersinnaassuseqaleriartornissarput aqqutissiuutissavarput.

Suli annerusumik nammineersinnaassuseqaleriartornissarput inuiaqatigiittut angusariaqarparput, taamaaliunngikkuttami ineriartortitsiniarnerput killilersulissavarput uagutsinnut peqqinnanngitsumik kinguneqaannartussamik.

Akisussaaffimmik annerusumik tunineqarneq ineriartormik nassataqartitsisarpoq. Akisussaaffeqanngitsumik inooqataaneq ilatsiinnarnermik, unittooqqanermik sarfarsiaataaginnarlunilusoq ingerlaarfulersarpoq. Suna tamarmi anguniagaqarfiunngitsumik ingerlaleraangat sammivissaalatsineq pilersarpoq.

Maanna Namminersorneq naleraraarput taassumalu tungaanut alloriarnissarput pingaaruteqarluinnarpoq. Suliassaqarfiit namminneerluta akisussaaffigiligassavut amerlisarsinnaalissavagut, aningaasatigullu ingerlatsinitsigut periarfissanik nutaanik ammartoqassaaq.

Ukiuni makkunani inuussutissarsiornikkut periarfissagut aatsaat taama pitsaatigilerput. Aatsitassarsiornikkut uuliasiornikkullu periarfissat takkussuutilerput. Uuliasiortitsiniarluni

neqeroortitsinerit Disko-Nuussuarmik taaguuteqartinneqartut ukioq kingulleq ingerlanneqarmata soqutiginninneq ilimagisinnaasatsinnit annertunerusimaqaaq. Maanna nunarsuarmi uuliasiorfiutiqatigiiffissuit annerit ilaat ujarlernissamik nassaarunillu uuliasiorsinnaanissamik akuersissuteqarfigineqareerput. Taakku ukiuni aggersuni aningaasanik milliartilikkaanik atuillutik nunatsinni uuliaqarsinnaaneranik ujarlertussaapput.

Naatsorsuutigaarput ukiuni tallimani aggersuni aatsitassarsiorfiit nutaat tallimat ammarneqarnissaat suliffinnik 1500-t missaannik pilersitsiviusussat. Taakku saniatigut akileraarutigut isertitassat malunnaatilimmik qaffariaateqassapput.

Suliffissaalerumaartussat sapinngisamik nunaqavissunit suliffigineqalernissaat anguniarlugu Sisimiuni Sanaartornermik Ilinniarfiup ataani Nunniuinermik Aatsitassarsiornermullu Ilinniarfik sanallugu ukiormanna aallartinneqassaaq. Tamatuma saniatigut ilinniartitaanerit immikkut pilersaarusiukkat avatangiisinut pilersaarusionermullu kiisalu ujarassiornermut aatsitassarsiornermullu tunngassuteqartut ukiormannamiit aallarnisarneqalissapput.

Aatsitassarsiornermit uuliasiuulersinnaanermillu siunissami isertitaasalerumaartussat annertunerpaamik nunatsinni kaaviiartinneqarnissaat qulakkeerneqartariaqarpoq. Tamatuma saniatigut isaatinneqarumaartussat kingulissagut eqqarsaatigalugit isumatusaartumik aaqquivigisariaqarpagut. Isaatinneqalerumaartussat atulussinnarneqassanngillat, taamaalioraluaruttami inuiaqatigiit aningaasaqarnerat ajalusuussaaq. Tamanna pinaveersimatinniarlugu Aningaasaateqarfimmik pilersitserusuppugut immertuassavarpullu nunatta aningaasatigut imminut nappassinnaalernissaata tungaanut. Tassunga tunngasuteqartoq Naalakkersuisut Inatsisartunut upernaaru saqqummiunniarpaat.

Inatsisartuni inuussutissarsiornikkut pingaarutilimmik upernaarutaaq aalajangiiffigisassaarpugut, tassa alumiiniumik aatsiterivik ilumut pilersinneqassanersoq sumiissanersorlu aalajangiiffigisussaavarpud. Akuersissutigineqassappat taanna aamma suliffippassuarnik pilersitsiviusussaassaaq.

Aalisarneq inuussutissarsiutitta sulii pingaarnarpaartaraat. Piujuannartitsinermik tunngaveqartumik – aamma aningaasatigut imminut nappassinnaanissaat eqqarsaatigalugu – aalisarnerup piniartuunerullu ingerlanneqarnissaat qulakkeerniarlugu aqutsinikkut isumatusaartumik pilersarusiortoqartarnissaa pisariaqarpoq. Tamanna qulakkeerniaraanni uumassusillit pillugit ilisimasat annertusartuarnissaat atuinermilu tunaartassatut atorsinnaanissaasa patajaallisartuarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq.

Neqissaqartuarnissarput eqqarsaatigalugu piniartuunermik inuussutissarsiuteqarneq pingaaruteqartuassaaq. Peqqissumik inuuneqassagutta illersorneqarsinnaasumik kalaaliminissaqartuarnissarput pisariaqarpoq.

Taamaappoq aamma nunatsinni savaateqarneq. Neqissaqartitsineq minnerunngitsumillu imminut pilersorsinnaassuseq eqqarsaatigalugu savaateqarneq nunatsinni inuussutissarsiutit pingaaruteqartut siuarsaavigineqartussallu ilagaat.

Inuussutissarsiornermi ineriartorneq tamakkiisumik isigalugu siuariartorfiuvoq. Inatsisartut Naalakkersuisullu ukiorpassuarni anguniagarisimasaat, tassa inuussutissarsiornerup aalisarnerinnaanngitsumik siamasinnerusumillu tunngaveqarnissaa iluatsikkiartorpoq. Siursaanerit kommunerujussuanngortussat qanimut suleqatigalugit ingerlateqqinneqassapput.

Takornariaqarneq aamma malunnaatilimmik siuariartorfiuvoq.

Inuussutissarsiornermi periarfissat pileriartortut eqqarsaatigalugit isumalluarnissamut pissutissaqarpugut. Naak ukiormannaannarmut aningaasanut inatsisissami amigartooruteqarnissamik missingiussisimagaluarluta, taamaattoq siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu inuiaqatigiinni aqqissuussaannerup malunnaatilimmik siuariarfiunissaa siunertaralugu aningaasanut inatsit taama ilusilerparput.

Suut tamarmik ataqatigiipput. Inuussutissarsiutitiginnaq siursaaniartoqanngilaq. Sulisorineqartussat siunissamilu sulisorineqarumaartussat ilinniarsimasuunissaat, peqqissuunissaat minnerunngitsumillu inuttut nukissaqarluartuunissaat anguniarlugu iliussissanik amerlasuunik - aningaasanillu naleqartunik - ingerlataqarpugut.

Piffissami kingullermi Naalakkersuisoqarfinni pisortanngorumaartussat pillugit aalassassimaarutaasumik oqallittoqarpoq. Pisortanngorumaartussanut kalaallisut oqalussinnaanissamik piumasqaat annertuumik qassiiliutigineqarpoq.

Nunatta oqaluttuarisaanera qiviarutsigu taama qisuariatoqarnera immini tupinnartuunngilaq. Eqqaamasariaqartorlu aajuna, atorfiit pineqartut inuiaqatigiit ingerlatitaanerannut attuumassuteqarluinnarput. Pisortassat Naalakkersuisunut sallahsaajullutik siunnersuisuususaapput, taamaattumillu inuiaat pikialaarutaannik tusaallutillu naalaarsinnaassuseqarnissaat pingaaruteqarluinnartuuvoq.

Aap, atorfinitsinneqartussat piginnaasamikkut sapinngitsuussapput, kisianni aamma atorfinnut taakkununga tunngatillugu kalaallisut oqalussinnaaneq piginnaasatulli allatut naleqarpoq. Taamaammat kaammattuutigissavara Namminersornerullutik Oqartussat suliffeqarfiutaanni kalaallisut oqalussinnaasunik pisortassanik ilinniartitsinerit sukkatsisarneqarnissaat.

Nunatsinni ilinniarsimassutsip qaffassarneqarnissaanik Naalakkersuisunit 2020-mi anguniagassiussutigisarput, tassalu inuusuttuaqqat meeqqat atuarfinit anisartut 2/3 deliisa ilinniakkamik naammassisaqartalernissaanik anguniagaq suli attapparput.

Nunatta ineriartortinneqarnerani isiginnaartuuginnassanngikkutta inuttut ataasiakkaatut akisussaaffimmik tigusariaqarpugut. Ilinniagaqassutsip qaffassarniarnera tamatsinnit suliassaavoq – meeqqaniit inersimasunut ilinniagaqarumalluta pimoorussisariaqarpugut. Ataavartunik suliffeqarniarnerni qaffasinnerusunillu akissaateqarniarnerni ilinniagaqarsimassuseq piumasqaataavoq – tamanna avaqqunneqarsinnaanngilaq.

Ilinniagaqassuseruna sorpassuarnut ajunngitsunut ammaassisuusoq. Inunnik isumaginninnikkut ajornartorsiutigisavut eqqarsaatigigutsigit isumaqarluinnarpunga amerlanerusut ilinniagaqarsimasuulernerisigut qaangeriartulersinnaagigut. Ajornartorsiutit naalakkersuinerinnakkut aaqquvigineqarsinnaanngillat, tamatta peqatigiilluta kivitseqatigiittariaqarpugut.

Taamaattumik Naalakkersuisuniit nuannaarutigaarput ilinniagaqassuseq qaffassarniarlugu ukiuni kingulliunerusuni iliuuserineqartut sunniukkiartulersimammata. Amerlanerpaat

ilinnialersinneqarnissaat qulakkeerniarlugu ilinniartitaanerup iluani pisorpassuaqarpoq. Peqatigitillugulu ilinniakkaminnik unitsitsiinnartartut malunnaatilimmik ikiliartorput.

Tusakkat taama ittut tuppalliallannaqaat siunissamillu qaamasumik tamatsinnut neriulluartsipput. Pingaartumik piffissami matumani nunarsuarmioqataanitta malunniukkiartuinnarnerani.

Pisut tamakku suli annertunerusumik akisussaassuseqarnerusumik immitsinnullu piумаaffiginerusumik inuuneqarnissatsinnik piумаaffigaatigut. Nunarsuarmiut isaat uagutsinnut sammisorujussuupput. Ukioq kingulleq qamuuna ilorlikkut inuunitsinnut attuumassuteqarlunnartunik avatitsinniit uparuartorneqarluta isiginiarneqaqaagut.

Angajoqqaat perorsaaniarnerminni sumiginnaavallaaneragaapput, ilaat kinguaaminnik isumaginnigatik kaatsitsisarneragaapput, kinguaassiutitigut atonerluinerit atugaavallaaneragaapput, imigassaq ajornartorsiutaavallaaqaq allallu inunnik isumaginninnermut attuumassuteqartut ajornartorsiutaasut isornartorsiorneqaatigaavut. Allaat qimminik qimuttunik paarsinerlunneragaanivut nunarsuarmioqatitta akornanni tusaamasannguutitta ilagilerpaat.

Tamatta taamaattuunngilagut, avammullu saqqummiunneqartarpugut soorlulu nunatsinni iluamik inuusoqanngitsutut. Innuttaqaterpassuaqarpugut ullut tamaasa ajunngitsussaq anguniarlugu sulisunik, taakku kusanartumik maligassiuinerat uanni nuannaarutissaaqaq. Ilungersortuarnissinni qamannga pisumik qajaffigaassi.

Taamaakkaluartorli nassuerutigisariaqarparput inuiattut nukittorsartariaqarnerput pisariaqartorujussuummat. Ajornartorsiutit akornatsinni ittut miserratigisinnaanngilagut piviusuummatalu toqqortorniannngilagut. Nukillaaginnassanngilagulli – kinaluunniit ajornartorsiumminik nassuerutiginnittoq ikiorneqarusuttorlu aqutissaqarpoq.

Inuuniarnikkut atukkat nikingavallaarnerisa kingunerisaanik ajornartorsiutit pilersarnerat kialuunniit nalunngilaa. Taamaattumik akit assigiittusaaneriniik aalajangersakkap atuukkunnaarsinneqarnerata kinguneri paasiniaarlugit ukiormanna Naalakkersuisunit misissuutitsilluta naliliissaagut. Innuttaasut pissakinnerusut atugaasa pitsanngorsaavigineqarnissaat anguniarlugu utoqqalinersiat ukioq kingulleq

qaffaaffigaavut. Peqatigitillugu siusinaarlutik suliunnaarnersiutillit aammalu ilaqutariit meerallit atugaat paasisaqarfigilluarumallugit misissuinerit maanna ingerlanneqarput. Meeqqanut akilersuutaasartut aamma qaffanneqartussanngorput.

Aamma ilaqutariit peqqissut nukittuullu qanoq iliorluni pilersinneqarsinnaanerit ammasumik oqallisigerusullugu upernaaru ataatsimeersuartitsinissamik pilersaaruteqarpugut.

Inuiattut qaammaasaqassuserput qaffakkiartorpoq nuannaarutigaa aralu inuttaasut kiffaanngissuseqarlutik isummaminnik naammaginngisaminnillu saqqummiussisalermeta. Ukiariartornerani isummaminnik nittarsaassillutik akerliussutsimik takutitsisut arlaqarput ima-iliallaannarlu puigoruminaapput. Tassa meeqqat inuunerinnerulernissaat angorusullugu ingerlaaqatigiittut kiisalu kulturikkut suliniartut atugarisaannik pitsaanerulersitserusullutik ingerlaaqatigiittut.

Iliuutsit taama ittut ajunngilluinnarput, tassami tamavitta pinngitsoqarata eqeersarneqaatigisaratsigit.

Kulturikkut suliniartut tikkuaanermi ilumoorluinnarput, tassa anersaakkut piitsuussutsip assingimmagu inuuneq imaqaanngitsoq kinaassusiagaaffiusorlu. Inuiattut nukittorsassagutta anersaakkut pisuunngorsarnissaq pisariaqarpoq, taamaattumik tamanna nassuerutigalugu Inatsisartuni kulturikkut suliniartunut aningaasaliissutit qaffaaffigaavut.

Ilageeqarnermut tunngatillugu aqqissuusseqqinnissaq ukiormanna aallarnisarneqalissaaq, tamatumani siunertarianeqarluni ilageeqarnermi aqutsinerup nutarsaavigineqarnissaa. Manna iluatsillugu nunatsinni ilagiinnik aalajaallutik qasusuillutillu sullissisut qamanga pisumik qutsavigaakka. Ilissi nuannaarnermi aliasunermilu qitiulluinnarlusi sullissinersi inuppasuarnit annertoqqutigineqarluni nukittorsaatigineqartarpoq.

Aamma timersornermut aningaasaliissutaasartut qaffaaffigineqarput, tassami timersortartut sutigut tamatigit sinniisoraagut. Nunarput avammut nittarsaattarpaat minnerunngitsumillu peqqinnerusumik inuuneqarnissamik salleryaallutik maligassiuusuupput.

Erseqqissumillu oqaatigissavara peqqissutsikkut inunnik isumaginninnikkullu ajornartorsiutigisavut qaangerniarlugit ilumut sorpassuartigut iliuuseqaratta. Peqqinnissaqarfimmut, isumaginninnikkut pingaartumillu pinaveersaartitsiniutaasunut aningaasaliissutaasartut amerliartorput.

Nuannaarutissaavoq nunaqqaterpassuaqaratta inuunerinnerulerumallutik iliuuseqarsimasunik, tamanna peqqinnerulerumalluni ingerlatakkut ”Inuuneritta”-mik taaneqartup ataani ingerlatatigut malunnarluarpoq. Assersuutiginnarlugu pujortarunnaartartut amerliartorput – tassa maligassiineq kusanartoq.

Tamatta peqatigiilluta, akaareqatigiilluta, qiimalluta suleqatigiinneq anersaaralugu siunissaq ornitsigu.

Tamatta pisariaqartinneqarpugut, tamattalu assigiinngissuteqaralaruttaluunniit inissaqartinneqarpugut – assigiinngissuteqarneruna nukittuunngortitsisartoq.

Tamassi ukiumi qaangiuttumi qutsavigalusi, ukiumilu nutaami peqqinnermik angusaqarluarnissamillu kissaallusi qamangga pisumik ukiortaami pilluaritsi.

Guutip nunarput sernigiliuk.